

A black and white photograph of a modern, multi-level atrium. The space is characterized by its curved, flowing architecture. In the center, a glass-enclosed elevator shaft rises vertically. The upper levels feature balconies with glass railings, and some balconies have small potted plants. A wide, curved staircase is visible in the lower left foreground. The overall design is clean and minimalist, with a focus on geometric forms and light. The text 'Visie op cultuur & maatschappij van Nieuwegein 2015-2020' is overlaid in purple at the bottom.

Visie op cultuur & maatschappij van Nieuwegein
2015-2020

Inhoudsopgave

Inleiding	3
De nieuwe visie: waarom	5
• Aanleiding en context	
• Gemeentelijke kaders	
• Pijlers van cultureel ondernemerschap	
De nieuwe visie: wat en hoe	10
• De vijf thema's	
• Uitwerking van thema's in doelstellingen en indicatoren	
• Implementatie van de visie	
De nieuwe visie: waarmee	24
• Een gezamenlijk traject	
• Mensen, middelen en media	
• Financieel kader	

Aanleiding

De gemeente Nieuwegein heeft behoefte aan een heldere en slagvaardige visie op Cultuur en Maatschappij. Nieuwegein wil de kracht van kunst en cultuur benutten en verder versterken om zo de leefbaarheid binnen de gemeente te waarborgen.

De visie is samen met het veld ontwikkeld en opgesteld in het najaar van 2014. Berenschot is gevraagd om te ondersteunen bij het opstellen van de toekomstvisie en het begeleiden van het bijbehorend proces.

Aanpak

In drie sessies met vertegenwoordigers van 75 culturele, maatschappelijke en gemeentelijke partijen zijn diverse thema's besproken. Door de deelnemers zijn de vijf voor de visie meest relevante thema's benoemd. Voor elk thema zijn behoeften en aanbiedingen verzameld.

In de sessies zijn concrete ideeën voor het gezamenlijk uitvoering geven aan de ambities binnen elk thema benoemd. Ter plekke zijn CultuurConnecties gesloten. Dit zijn uitgewerkte ideeën waarin nieuwe verbindingen tussen culturele en sociale partners en domeinen zijn vormgegeven. De gemeente heeft voor elk thema de input in de vorm van CultuurConnecties beschikbaar.

De uitkomsten van de drie sessies zijn in dit document samengebracht. Ook de reacties tijdens de inspraaksessie en de bespreking met de commissie Samenleving zijn meegenomen in dit uiteindelijke visiedocument. We lichten op de volgende sheet toe hoe dit document is ingedeeld.

In dit rapport treft u de aanleiding, kaders, thema's en connecties voor de nieuwe visie op Cultuur en Maatschappij van de gemeente Nieuwegein

Voor u ligt een document waarin de nieuwe visie op Cultuur en Maatschappij van Nieuwegein wordt gepresenteerd. Het is met recht een visie *van* Nieuwegein, want vele Nieuwegeiners hebben erover meegedacht en gediscussieerd. Dit document bestaat uit drie delen:

1. Waarom een nieuwe visie? Cultuur levert een belangrijke bijdrage aan de samenleving in tijden van transitie en bezuinigingen. We benoemen de relevantie van het verbinden van cultuur met de samenleving, de kaders die de gemeente heeft bepaald ten aanzien van cultuur voor de komende periode en de rolverdeling die de gemeente daarbij voor zichzelf en het veld voor ogen heeft.
2. Wat betekent de visie voor de cultuur in Nieuwegein? Samen met vele partijen in en rond de cultuursector is bepaald welke thema's de komende jaren relevant zijn voor het gemeentelijk cultuurbeleid. Voor elk thema is verkend wat passende initiatieven en activiteiten zijn en welke inbreng de partijen hierbij bereid zijn te leveren. Bij elk thema is een beoogd effect gegeven en zijn doelstellingen geformuleerd. Via een uitvoeringsprogramma leidt dit tot acties.
3. Waarmee wordt de visie tot stand gebracht? Voor realisatie van het uitvoeringsprogramma is de inzet van mensen, middelen en media nader uitgewerkt. Het financiële kader is toegelicht. Bovendien komt de rolverdeling tussen gemeente en de andere actoren aan de orde.

Dit document is verder voorzien van een aantal bijlagen, waarin achtergrondinformatie wordt gegeven over de stand van zaken in de cultuursector en de gemeentelijke bestedingen en waarin de evaluatie van de vorige cultuurnota wordt uitgewerkt.

Een nieuwe visie: waarom

Vanwege de decentralisaties in het sociaal domein wordt het takenpakket van de gemeente groter, waardoor een nieuwe focus op cultuur gewenst is

Nieuwe verantwoordelijkheden voor gemeenten

Als gevolg van de decentralisaties krijgen gemeenten meer verantwoordelijkheid voor het welzijn van de bewoners. Veel van de factoren die het welzijn, inclusief gezondheid bepalen, vereisen maatregelen voor het leefklimaat op terreinen zoals onderwijs, werk, sport, inrichting van de openbare ruimte en cultuur. De decentralisaties geven richting aan gemeentelijke doelstellingen op al deze sectoren waar de gemeente al mede verantwoordelijk voor was. Zo liggen er kansen in het kader van preventie van toestroom naar de zorg bij domeinen als cultuur en sport.

Maatschappelijke waarde van cultuur

De cultuursector moet en kan hieraan bijdragen. Landelijk tekent zich een verschuiving af van aandacht voor de artistieke en zakelijke waarde naar de maatschappelijke waarde van kunst & cultuur. Die maatschappelijke waarde wordt vooral op gemeentelijk niveau gevonden in verbindingen met andere sociale domeinen, zoals zorg, welzijn, onderwijs en sport. Juist het realiseren van maatschappelijke waarde draagt meer dan ooit tevoren bij aan de legitimatie van de besteding van publieke middelen aan kunst & cultuur.

Culturele sector als steunpilaar voor de samenleving

De gemeente Nieuwegein wil stimuleren dat de cultuursector zijn rol oppakt in de ontwikkelingen in het sociaal domein en dat de sector bijdraagt aan de brede maatschappelijke doelen van de gemeente, zoals aan de gezonde wijkaanpak. De cultuursector staat niet los van de samenleving. Vanuit dat gedachtegoed is de visie op Cultuur en Maatschappij ontwikkeld, niet alleen door de gemeente zelf, maar via een outside-in-benadering met partijen uit de cultuursector en andere sociale en economische sectoren. Het belang van de partijen is in de visie zichtbaar.

Een nieuwe visie met aandacht voor ondernemerschap en maatschappij draagt bij aan het realiseren van de gemeentelijke beleidsdoelstellingen

Uitgangspunt in deze visie is randvoorwaarden en mogelijkheden creëren voor de samenleving, waaronder de culturele aanbieders, om met initiatieven en voorstellen te komen die invulling geven aan gewenste maatschappelijke effecten en beleidsdoelstellingen.

De voorkeur van de gemeente gaat uit naar initiatieven gericht op samenhang tussen cultuur en andere domeinen, waaronder het sociaal domein. Deze samenhang krijgt praktisch vorm in de CultuurConnecties die in dit visietraject zijn uitgewerkt.

Om de visie tot leven te brengen, is een uitvoeringsprogramma opgesteld. De gemeente ziet zijn rol daarin als stimulerend en faciliterend. Hij wil de samenleving aansporen zelfredzamer te zijn door te ondernemen en de samenwerking op te zoeken. Hij wil de stad helpen de ambities in de cultuurvisie te realiseren. De inzet van de gemeente is tijdelijk; het uiteindelijke doel is dat de in de visie genoemde activiteiten steeds meer vanuit de samenleving tot stand komen en dat de rol van de gemeente terughoudender wordt.

Gemeentelijk beleidskader voor visie

- **Maatschappelijk effect:** verandering in de omgeving of bij de beoogde doelgroep, die de gemeente op langere termijn wil bereiken en waar diverse factoren op van invloed zijn.
- **Beleidsdoelstelling:** een concreet beleidsvoornemen met gedefinieerde tijdshorizon, waarbij vaak meer partijen nodig zijn om de doelstelling te realiseren.
- **Resultaat:** de aanwijsbare verandering of de gerealiseerde baat die bijdragen aan de beleidsdoelstelling, in principe al te realiseren door één maatschappelijke organisatie.
- **Prestatie:** product of dienst die een enkele maatschappelijke organisatie aan haar afnemers verleent.

Deze onderdelen komen terug in de visie.

De uitdagingen van deze tijd en de maatschappelijke doelen van de gemeente Nieuwegein vragen om lokaal cultureel ondernemerschap

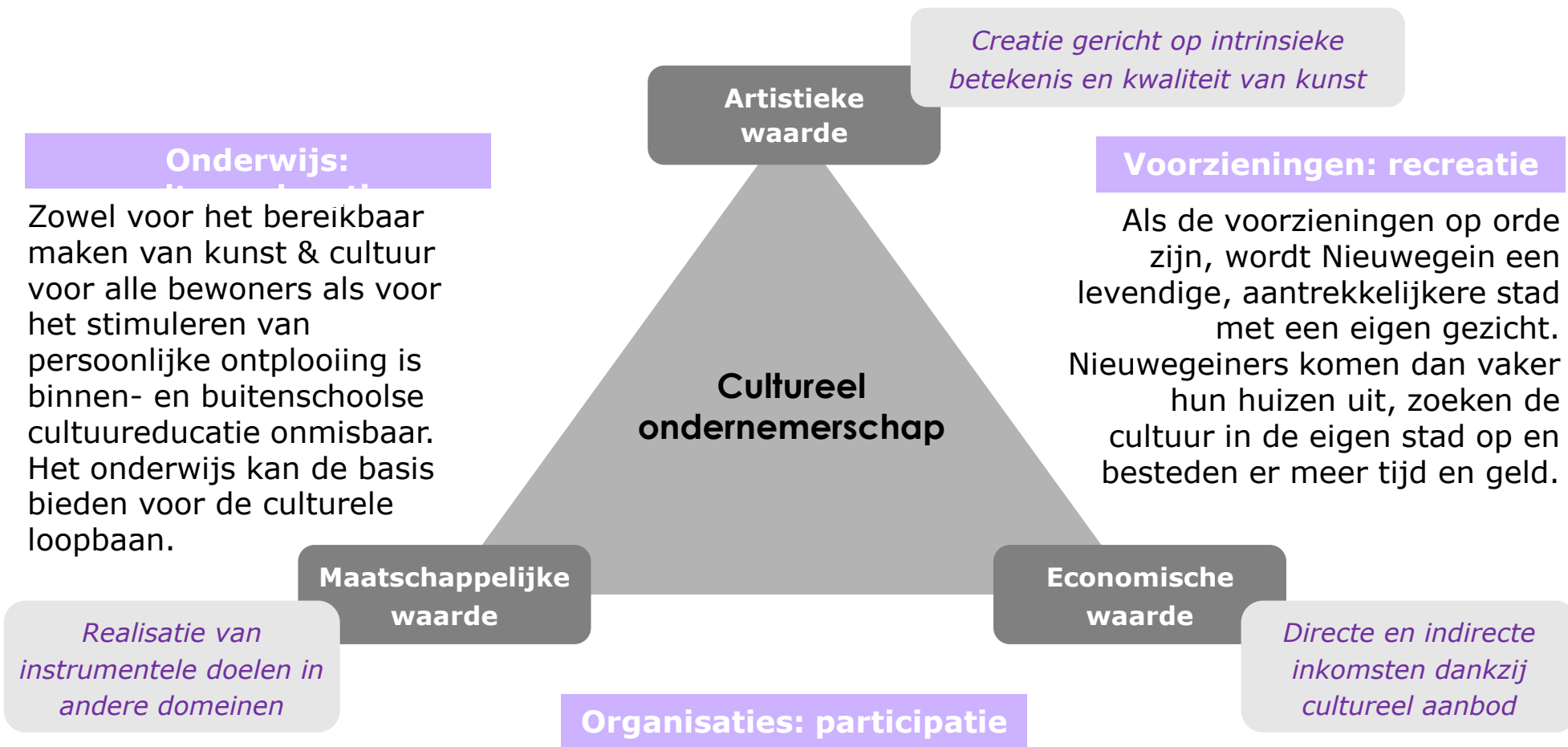
Als gevolg van de economische ontwikkelingen is er de afgelopen jaren door alle overheidslagen in verschillende mate op cultuur bezuinigd. Deze bezuinigingen gingen gepaard met discussies over de (meer)waarde van cultuur, in het bijzonder voor de legitimatie van de besteding van publieke middelen aan activiteiten, waarvan de meerwaarde voor de lokale samenleving onvoldoende zichtbaar is.

Het antwoord is *cultureel ondernemerschap*. Culturele instellingen worden geacht artistieke, zakelijke en maatschappelijke waarde te creëren. Op de volgende pagina worden deze drie begrippen uitgewerkt en met elkaar in verband gebracht. Cultureel ondernemerschap biedt een toetsingskader voor de activiteiten en initiatieven die met publiek geld worden gerealiseerd.

De thema's die in deze visie op Cultuur & Maatschappij zijn uitgekristalliseerd betreffen alle verschillende kanten van cultureel ondernemerschap. Het gaat om de directe betekenis van kunst & cultuur voor bewoners van en bezoekers aan Nieuwegein, maar ook voor specifieke doelgroepen waar de gemeente en sociale partners vanwege maatschappelijke doelen aandacht aan wil besteden. Ook de economische en bedrijfsmatige kant van het cultureel ondernemerschap komt in de thema's aan de orde. De behoeften en inbreng van de inwoners zelf geven hier richting aan.

De belangrijkste uitkomst van het visietraject zijn de concrete verbindingen die in het traject zijn gelegd en de ideeën die zijn geuit om nieuwe verbindingen te onderzoeken. Voor elk van de thema's zijn in CultuurConnecties de ideeën uitgeschreven en partners benoemd. Juist hieruit blijkt dat de realisatie van de visie niet zozeer bij de gemeente ligt, maar bij het brede veld.

De visie biedt een wenkend perspectief voor culturele ondernemers voor het creëren van artistieke, economische en maatschappelijke waarde

Culturele en maatschappelijke organisaties streven naar deelname van de bevolking aan de samenleving. Participatie wordt bevorderd met verbindingen tussen diverse domeinen. Ook is bezoek van buiten van belang voor ondernemers in onder meer horeca, toerisme en winkels.

Een nieuwe visie: wat en hoe

De visie krijgt vorm in vijf thema's die met veel partijen samen zijn ontwikkeld en die als rode draden dienen voor het beleid voor Cultuur & Maatschappij

Thema 1
Wensen vervullen

Thema 2
Doelgroepen verleiden

Thema 3
Nieuwegein exposeren

Thema 4
Stad verlevendigen

Thema 5
Cultuur bedrijven

Hierna wordt het perspectief van elk thema uitgewerkt en het beoogde effect benoemd. Per thema worden CultuurConnecties vermeld en de rol en inbreng van deelnemers toegelicht.

Thema 1 Wensen vervullen

Nieuwegein heeft geen gebrek aan cultureel aanbod, zowel op educatief als op recreatief gebied. Het blijkt echter onvoldoende helder wat wensen en behoeften zijn van inwoners. Bovendien lijkt het aanbod, ondanks bestaande initiatieven, onvoldoende vindbaar voor de inwoners. Culturele instellingen hebben daarbij niet alleen eigen aanbod, maar een vraag naar nieuwe leden en vrijwilligers. De uitdaging is dan ook om vraag en aanbod dichterbij elkaar te brengen. Interactie is van groot belang. Technologische ontwikkelingen maken dit eenvoudiger maar moeten wel op de juiste manier worden benut.

Effect

Inwoners voelen zich aangetrokken tot en betrokken bij de cultuur van Nieuwegein

CultuurConnecties

- **Vraagverkenning** – behoeftepeiling onder doelgroepen organiseren om vraag naar cultureel aanbod te achterhalen
- **Culturele marktplaats** – amateurs en vrijwilligers en instellingen vinden elkaar met hun vraag en aanbod
- **Sociale media inzetten** – elkaars netwerken benutten om op digitale manier interactie met verschillende communities te vergroten
- **Venster op Nieuwegein** – het culturele aanbod beter presenteren voor de toekomstige vraag

Inbreng van deelnemers

- **Bibliotheek** – publieke informatievoorziening op centrale plek met lage drempel; ook kennis van informatiemanagement
- **RTV9** – kanaal voor het presenteren van het aanbod in Nieuwegein
- **Uit in Nieuwegein** – site, uit te breiden met uitladder, facebookpagina, print et cetera
- **Samen voor Nieuwegein** – sociale media; netwerk voor bereiken van Nieuwegeinners
- **MOvector** – vraag ophalen bij doelgroepen

Uitwerking thema 1 - Wensen vervullen

Effect <i>Inwoners voelen zich aangetrokken tot en betrokken bij de cultuur van Nieuwegein</i>				
Punt	Doelstelling	Partijen	Activiteiten in de tijd	Indicator
1.1 behoefte	Zicht op de wensen van inwoners ten aanzien van cultureel aanbod.	Gemeente (cultuur samen met onderzoek en statistiek).	Eenmalige meting naar wensen ten aanzien van cultureel aanbod onder inwoners met behulp van het inwonerspanel.	Input van minimaal 500 deelnemers aan het inwonerspanel.
1.2 waardering	Stijgende waardering van het culturele aanbod onder inwoners van Nieuwegein.	Gemeente (cultuur samen met onderzoek en statistiek).	Terugkerende meting van waardering van het culturele aanbod met behulp van het inwonerspanel.	Kwalitatieve score in het inwoners-panel voor het culturele aanbod.
1.3 communicatie	Meer inwoners worden bereikt met het culturele aanbod door middel van geïntensiverde (interactieve) communicatie door middel van digitale en sociale media.	Alle partijen die (sociale) media inzetten voor communicatie. Dat zijn culturele instellingen, maar ook de gemeente.	Interactieve communicatiestrategie is gemaakt. Deelnamecijfers digitale media worden frequent gemeten.	Deelnamecijfers aan digitale media zijn met 20% toegenomen.

Thema 2

Doelgroepen verleiden

Kunst en cultuur kunnen bijdragen aan ambities die andere domeinen hebben voor doelgroepen met een lage participatie. Het betreft jongeren die dankzij cultuur meer gelegenheid krijgen zich te ontwikkelen tot actieve burgers en het gaat om groepen die sociale, fysieke en/of financiële belemmeringen ervaren om deel te nemen aan cultuur. Kunst is om deze doelgroepen te verleiden met passend aanbod en hen vooral drempelverlagende faciliteiten te bieden. Een onafhankelijke makelaar kan hierbij helpen. Instellingen, zoals de bibliotheek, kunnen deze doelgroepen betrekken bij cultuur en informatie en dragen zo bij aan het stimuleren van zelfredzaamheid, ontmoeting en ontplooiing van mensen.

Effect

Groepen die minder participeren, maken meer gebruik van het cultureel aanbod

CultuurConnecties

- **Jongeren als vrijwilliger op Kunstmarkt** – maatschappelijke stageplaatsen op Kunstmarkt
- **Samen zingen** – bredere etnische mix voor Kamerkoor
- **Wijken bereiken** – cultuur als onderdeel van pakket voor wijkaanpak met inzet van de combinatiefunctionaris cultuur
- **Ieder talent krijgt zijn kans** – kinderen met cultuur in contact brengen na schooltijd
- **Cultuur maakt beter** – cultuur draagt bij aan welzijn, gezondheid en veerkracht

Inbreng van deelnemers

- **Kunst na Arbeid** – kinderen en cultuur verbinden
- **MOvector** – nauw contact met jongeren
- **Kunstmarkt** – ruimte voor inzet van vrijwilligers
- **Amateurverenigingen** – beoefening van amateurkunst door inwoners van Nieuwegein
- **DE KOM** – cultuur en cultuureducatief aanbod
- **Lister** – contact met kwetsbare doelgroep
- **Kunst Centraal** – cultuureducatief aanbod
- **Scholen** – contact met jongeren en ouders
- **Gemeente** – inzet van sociaal programmeur en wijkmanager, mogelijk ook cultuurcoaches

Uitwerking thema 2 - Doelgroepen verleiden

Effect	<i>Groepen die minder participeren, maken meer gebruik van het cultureel aanbod</i>			
Punt	Doelstelling	Partijen	Activiteiten in de tijd	Indicator
2.1 doelgroepen	Zicht op doelgroepen en hun specifieke behoeften, met hulp van intermediairs zoals welzijnsorganisaties.	Culturele instellingen; met name bibliotheek De Tweede Verdieping in samenwerking met partners zoals MOvector, jongerenwerk en Kunst na Arbeid.	In 2016 zijn doelgroepen geïdentificeerd en zijn plannen ontwikkeld die vanaf 2017 ingaan.	Aantal doelgroep-specifieke activiteiten en het bereik daarvan.
2.2 Drempel-verlaging	Verlaagde financiële drempels voor minder draagkrachtigen, bijvoorbeeld door middel van de N-Pas (nu nog U-pas) of groepskortingen.	Gemeente is verantwoordelijk voor de U/N-Pas. Culturele instellingen gaan voor een gunstig geprijsd aanbod.	In 2015 is in kaart gebracht welke partij wat voor korting kan bieden. Vanaf 2016 is dit operationeel.	Prijs, kortingen voor minder koopkrachtigen en gebruik daarvan in die groep.
2.3 benadering	Cultureel aanbod bereikt diegenen die (fysiek) niet in staat zijn het op te zoeken. Dit betreft bijvoorbeeld niet zelfstandig wonende ouderen en kinderen.	Culturele instellingen; met name amateurverenigingen en erfgoedinstellingen met hulp van welzijns- en onderwijsinstellingen.	Culturele aanbieders zoeken de doelgroepen elk seizoen op en brengen hun aanbod aan 'huis'.	Aantal activiteiten binnen de welzijns- en onderwijsinstellingen per jaar.

Thema 3

Nieuwegein exposeren

Nieuwegein wordt een New Town genoemd, maar is wel samengesteld uit kernen met een lange historie en is rijk aan erfgoed en bodemschatten. Bovendien is er veel kunst in de openbare ruimte en in en rond monumenten. Er ligt veel ruimte voor nieuwe initiatieven om historie en kunst te verbinden in fysieke routes langs wegen en vaarwegen, mogelijk ondersteund met virtuele middelen. Vele partijen die zich bezighouden met (amateur)kunst, toerisme en recreatie kunnen een bijdrage leveren om al het moois van Nieuwegein binnen en buiten te exposeren.

Effect

Bekendheid en waardering van de culturele en historische schoonheid van Nieuwegein

CultuurConnecties

- **Nieuwegein heeft ook historie** – mijlpalen van Nieuwegein uitvoeren in theatervorm; historie en locaties verbinden; met mijlpalenkalender
- **Kunst wordt zichtbaar** – kunstwerken op alle toegangswegen
- **Cultuur op het water** – kunstenaars presenteren hun werk op bijzondere wijze
- **Toen & Nu van Nieuwegein gecombineerd** – routes door Nieuwegein waarin historische en culturele punten aan elkaar worden geknoopt

Inbreng van deelnemers

- **DE KOM** – ruimtes voor toneelproducties
- **De bibliotheek** – ruimte voor profilering van verenigingen en kunst (Nieuwegein Plein)
- **Toneelvereniging** – opzetten en uitvoeren van Nieuwegeinse producties
- **Kunstenaars** – aanbod voor culturele routes
- **Schuttevaer** – watervervoersbedrijf ziet mogelijkheden voor culturele routes
- **Kunstgein** - (amateur)kunstenaars stimuleren
- **Historisch Archief & Historische kring** – historisch materiaal en kennis
- **Vrijwilligerswerk** – uitvoering van projecten

Uitwerking thema 3 - Nieuwegein exposeren

Effect <i>Bekendheid en waardering van de culturele en historische schoonheid van Nieuwegein</i>				
Punt	Doelstelling	Partijen	Activiteiten in de tijd	Indicator
3.1 initiatief	Publieksgerichte initiatieven, zoals projecten, activiteiten en culturele routes, rond historische en culturele plekken en voorzieningen komen tot stand.	DE KOM, Kunstgein, Historisch Archief & Historische kring, Vrijwilligerswerk, Toneelverenigingen, Gemeente	In 2015-2020 wordt het verhaal van Nieuwegein ontsloten d.m.v. meerdere projecten en producties, o.a. gebaseerd op de mijlpalenkalender van de erfgoedinstellingen.	Aantal uitgevoerde projecten en producties en het aantal inwoners dat daarbij betrokken is, in de ontwikkeling & uitvoering, dan wel als publiek.
3.2 zichtbaarheid	De bekendheid van het erfgoed van Nieuwegein neemt toe bij bewoners en bezoekers.	Kunstenaars, Vrijwilligerswerk, Fort Vreeswijk, Historisch Archief & Historische kring	Partijen die ingetekend hebben op CultuurConnecties realiseren hun plannen gezamenlijk in 2017 en 2018.	Aantal kunstzinnige initiatieven dat de aandacht vestigt op de reeds bestaande schoonheid.
3.3 bundeling	Toerisme wordt door partijen gestimuleerd met behulp van nieuw aanbod aan culturele activiteiten waardoor nieuwe combinaties van toerisme & cultuur ontstaan.	Schuttevaer, kunstenaars, gemeente.	In 2017 en 2018 worden 5 culturele en historische routes ontwikkeld door diverse partijen, zoals kunstenaars, vrijwilligers en Schuttevaer.	Routes zijn ontwikkeld door diverse partijen. Naast Nieuwegeiners maken toeristen gebruik van de routes.

Thema 4

Stad verlevendigen

Nieuwegein wil een aantrekkelijke, levendige stad zijn, waar veel te doen is en waar het gezellig is, voor bewoners en bezoekers. Daar hebben vele partijen, zeker de ondernemers, belang bij. Culturele en bredere evenementen, zoals sportieve manifestaties, kunnen hier flink aan bijdragen. Er is veel energie in het veld hiervoor en met hulp van netwerken en vrijwilligers kan er meer moois tot stand worden gebracht. Het succes van de ideeën die als CultuurConnecties zijn genoemd, is afhankelijk van de energie, het organisatietalent en het doorzettingsvermogen van initiatiefnemers.

Effect

Nieuwegein wordt ervaren als een aantrekkelijke, levendige stad waar veel te beleven is

CultuurConnecties

- **Cultuurmanifestatie Nieuwegein** – jaarlijkse manifestatie voor breed publiek door veel partijen
- **Culturele weekends in de stad** – Nieuwegeiners cultuur laten beleven op centrale plekken; podia voor kunstenaars
- **Cultureel Kunstzinnig Festival** – culturele instellingen laten samen zien wat ze in huis hebben; kernen verbinden via het water

Inbreng van deelnemers

- **Jongerenwerk** – bekendheid met behoeften naar faciliteiten onder jongeren
- **Gemeente** – faciliterende rol ten aanzien van grote initiatieven die ontwikkeld worden
- **DE KOM en Vrienden van Muziek** – coördinerende rol bij organisatie van culturele weekends
- **DE KOM** – zaalruimte en faciliteiten beschikbaar
- **Kunstgein** – bijdragen met inzet van netwerken
- **Ondernemers** – betrokkenheid en input bij evenementen
- **Bibliotheek** – draagt bij door ruimte te bieden voor verblijf, ontmoeting en activiteiten

Uitwerking thema 4 - Stad verlevendigen

Effect <i>Nieuwegein wordt ervaren als een aantrekkelijke, levendige stad waar veel te beleven is</i>				
Punt	Doelstelling	Partijen	Activiteiten in de tijd	Indicator
4.1 levendigheid	Evenementen, zoals manifestaties en festivals, komen tot stand, door diverse initiatiefnemers en met inzet van vrijwilligers.	Vrijwilligersorganisaties, DE KOM en Vrienden van Muziek, Jongerenwerk, Kunstgein, alle overige culturele instellingen die betrokken willen zijn.	Meerdere evenementen per jaar komen tot stand.	Evenementen worden positief geëvalueerd door de inwoners.
4.2 toegankelijkheid	Een deel van het culturele aanbod is toegankelijk voor elke Nieuwegeiner, doordat het gratis toegankelijk is, dan wel in de openbare ruimte plaatsvindt.	Alle culturele instellingen van Nieuwegein.	Regelmatige monitor van wat gratis toegankelijk is en het bereik daarvan.	Deelname van inwoners aan dit specifieke aanbod neemt toe.
4.3 opbrengsten	Lokale economie profiteert van additionele bestedingen door bezoekers aan culturele evenementen.	Lokale ondernemers samen met initiatiefnemers van culturele evenementen.	Leveren van financiële en facilitaire bijdragen aan culturele evenementen.	Marginale meer opbrengsten

Thema 5 Cultuur bedrijven

Er is behoefte aan en ruimte voor aanbod van eigentijdse culturele bedrijven, zoals popmuziek voor jongeren en arthousefilms voor liefhebbers. Cultureel ondernemerschap is gebaat bij een klimaat dat deze bedrijvigheid stimuleert. Partijen moeten elkaar dan goed kunnen vinden rond thema's en initiatieven, dus culturele coördinatie moet worden opgetuigd. Mogelijk kan een onafhankelijke cultuurmakelaar zoals in andere steden als verbindende factor worden benoemd. De gemeente kan drempels wegnemen door regels te vereenvoudigen, leegstaande ruimtes aan te bieden en vergunningen te verlenen.

Effect

Een aantrekkelijk klimaat voor cultureel ondernemers en daardoor andere ondernemers (o.a. horeca)

CultuurConnecties

- **Cultuurmakelaar** – initiatieven stimuleren, verbindingen leggen, ruimte bieden etc.
- **Culturele vrijplaats** – vergunningsvrije zone; leegstaande bedrijfspanden gebruiken voor experimenten
- **Cultuurdates** – culturele instellingen/partijen rond thema's bij elkaar brengen
- **Nieuwegein, culturele stad** – een (pop)honk met culturele functie voor jongeren
- **Films in Nieuwegein** – filmhuisaanbod verbeteren

Inbreng van deelnemers

- **DE KOM** – biedt faciliteiten voor vertonen films
- **Jongeren** – noodzakelijk om te betrekken bij ontwikkeling cultuurplannen voor jongeren
- **Rabobank** – financiering in de opstartfase en hulp bij businessplan
- **Gemeente** – commitment en belemmerende regelgeving verminderen
- **Grote culturele instellingen** – centraal overleg over verstevigen cultureel aanbod
- **Filmhuis** – kan een inhoudelijke rol spelen in de vraag naar een beter filmaanbod

Uitwerking thema 5 - Cultuur bedrijven

Effect	<i>Een aantrekkelijk klimaat voor cultureel ondernemers en daarmee andere lokale ondernemers</i>			
	Doelstelling	Partijen	Activiteiten in de tijd	Indicator
5.1 coördineren	Verbeterde coördinatie van culturele initiatieven en bedrijvigheid door de inzet van een cultuurmakelaar.	Bibliotheek De Tweede Verdieping en DE KOM, Stadstheater en Kunstencentrum in samenwerking met de gemeente.	In 2016 wordt in overleg met de bibliotheek en DE KOM bekeken of er mogelijkheden zijn om een cultuurmakelaar in te zetten.	Toename culturele initiatieven en bedrijvigheid.
5.2 stimuleren	Lagere drempels voor bedrijvigheid en activiteiten door eenvoudiger regelgeving en ondersteuning bij het creëren van ruimtes voor cultureel gebruik.	Gemeente, afdeling evenementen.	Tweejaarlijks worden problemen en wensen in kaart gebracht.	Zicht op behoeften en ervaren belemmeringen
5.3 ondersteunen	Verhogen van de private financiering van nieuwe initiatieven die de cultuurvisie van Nieuwegein concretiseren.	Primair culturele instellingen, gericht op private fondsen, donateurs en ondernemers.	Investeren in tijd en kwaliteit van private fondsenwerving bij instellingen, bijvoorbeeld via het programma Wijzer Werven (daargeefjeom.nl).	Additionele private financiering voor de cultuursector.

De thema's sluiten aan op de doelstellingen van de gemeente met cultuur en leiden via de CultuurConnecties tot verbindingen met andere sectoren

De thema's zoals benoemd hebben ieder voor zich betrekking op méér dan het culturele domein. Thema's als *Stad verlevendigen* en *Cultuur bedrijven* sluiten bijvoorbeeld aan op het verbeteren van de sociaal-economische positie van bewoners en bewerkstelligen hun participatie in de samenleving. *Wensen vervullen* en *Doelgroepen verleiden* zijn manieren om inwoners te bereiken en bieden aanknopingspunten voor het verhogen van het welzijn van bewoners. *Nieuwegein exposeren* heeft betrekking op de ruimtelijke ordening en heeft effect op het toerisme.

Thema's/ Andere sectoren	Wensen vervullen	Doelgroepen verleiden	Nieuwegein exposeren	Stad ver- levendigen	Cultuur bedrijven
Zorg/welzijn/sport	CC	CC			
Onderwijs	CC	CC			
Toerisme/recreatie	CC	CC	CC	CC	CC
Ruimtelijke ordening			CC	CC	CC
Economie/handel			CC	CC	CC

Door deze onderlinge verbanden krijgt de visie van de gemeente, namelijk cultuur in relatie tot de sociale domeinen en als onderdeel van een preventief en positief beleid, een concreet gezicht. Waar een visie vaak een abstract vergezicht is, schetst de visie van de gemeente Nieuwegein een concrete toekomst. Namelijk, een vitale gemeente met tevreden en gezonde inwoners, mede dankzij een sterk netwerk van culturele en welzijnsorganisaties, ondernemers en zzp'ers.

Een aantal stappen is gezet om te bepalen *hoe* de visie op Cultuur & Maatschappij daadwerkelijk tot leven wordt gebracht

Valideren en vaststellen van de visie

De in deze rapportage gepresenteerde ingrediënten voor de visie, bestaande uit het Waarom (doelen, kaders en rollen) en het Wat (thema's en CultuurConnecties), zijn besproken in de Inspraaksessie op 10 november en met de commissie Samenleving op 12 november 2014. De input uit die bijeenkomsten is verwerkt in deze definitieve visie met concrete doelstellingen.

De aldus tot stand gebrachte visie krijgt een leidende plaats binnen het cultuurbeleid van 2014-2020. Zoals in de Programmabegroting staat vermeld, stelt de gemeente op basis van de visie in 2015 een meerjarig uitvoeringsprogramma Cultuur samen. Het complete document omvat tevens een korte evaluatie van de periode 2006-2014, een beschrijving van het huidige culturele veld, een meerjarig overzicht van bestedingen en de uitwerking van aanbod en acties voor de thema's.

In gang zetten van de realisatie en levend houden van de visie

Via het Uitvoeringsprogramma wordt beoogd de visie daadwerkelijk te realiseren. De gemeente zal, na het breed delen van de visie, faciliteren dat de CultuurConnecties tot stand komen. Dit doet de gemeente door partijen te informeren, te inspireren en de gelegenheid te bieden om samen aan de slag te gaan. Dat betekent ook hindernissen wegnemen en goede initiatieven belonen.

Niemand is gebaat bij een cultuurnota in een bureaulade. Door de visie aantrekkelijk digitaal te presenteren en er regelmatig over te communiceren blijft deze op de kaart. Maar het kan verder gaan. De visie moet tussentijds worden geëvalueerd en worden aangescherpt. Een visie blijft echt leven als er ook nieuwe initiatieven aan worden verbonden, door deze aan de thema's op te hangen.

Een nieuwe visie: waarmee?

De (professionele) culturele instellingen en de gemeente creëren samen het culturele klimaat van Nieuwegein

Veel gemeenten maken prestatieafspraken met de culturele instellingen die subsidie ontvangen. Veel van deze afspraken zijn kwantitatief van karakter en dus gericht op de zakelijke kant van een instelling. Deze afspraken zijn nuttig, maar een culturele instelling heeft meer te bieden dan een goede bedrijfsvoering. Om tegemoet te komen aan de aard van culturele instellingen, kunnen gemeenten vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid maatwerkafspraken maken waarin ook de kwalitatieve kant wordt meegenomen.

De gemeente Nieuwegein kiest voor een andere (ver)houding. Nieuwegein hecht waarde aan het onderlinge gesprek en wil stimuleren dat (professionele) instellingen een bijdrage leveren aan het verwezenlijken van de cultuurvisie.

De gemeente maakt bewust geen harde afspraken met de verschillende professionele instellingen over hun resultaten, maar geeft wel nadrukkelijk mee waaraan waarde wordt gehecht en welke doelstellingen daaraan bijdragen. Daarmee beoogt de gemeente een goed partnerschap met de instellingen te creëren.

Door voor deze aanpak te kiezen, wordt recht gedaan aan de artistieke(vrijheid), zakelijke en maatschappelijke kant van cultuur. Daarnaast wordt een beroep gedaan op de culturele instellingen om actief bij te dragen aan het realiseren van de doelstellingen zoals geformuleerd in deze cultuurvisie 2015-2020.

De (professionele) culturele instellingen en de gemeente creëren samen het culturele klimaat van Nieuwegein

Amateurkunst helpt de stad te verlevendigen, amateurkunst zorgt ervoor dat mensen elkaar ontmoeten (actief of passief), en helpt daardoor sociaal isolement tegen te gaan.

Amateurkunstinstellingen kunnen een beroep doen op een incidentele subsidie voor amateurkunst. Tot vandaag de dag werd deze verstrekt zonder dat daarbij specifieke gemeentelijke doelstellingen in acht werden genomen.

Vanaf 2016 is nog maar € 30.500 beschikbaar voor amateurkunst. Het dan nog beschikbare geld, wil de gemeente zo goed mogelijk inzetten. Ze wil zoveel mogelijk mensen bereiken. Ook mensen die normaal gesproken (fysiek) minder meedoen. Ze wil dat amateurkunst prikkelt met projecten die Nieuwegein op de kaart zetten, die de historie van Nieuwegein in beeld brengen, die vernieuwend zijn en die getuigen van ondernemerszin.

Om die reden zal de gemeente organisaties stimuleren het anders te doen; ze stimuleren verbindingen te zoeken met maatschappelijke organisaties, met de eigen culturele instellingen, met het onderwijs en met ouderen. Amateurkunstverenigingen die zich hierin onderscheiden van anderen, die laten zien dat ze het anders doen en bijdragen aan dat wat de gemeente voor Nieuwegein belangrijk vindt, die wil de gemeente graag helpen met subsidie.

Voor het realiseren van de visie in praktijk is de inzet noodzakelijk van mensen, middelen en media, namens alle belanghebbende partijen

Mensen

De gemeente is voornemens een cultuurmakelaar voor Nieuwegein in te zetten. Daarover gaat ze in gesprek met twee partijen, te weten DE KOM, Stadstheater en Kunstencentrum en bibliotheek De Tweede Verdieping.

Middelen

De gemeente wil culturele initiatieven een impuls geven. Daarom zal de mogelijkheid tot het verstrekken van zogeheten stimuleringsgelden worden onderzocht. Deze zouden vrijgemaakt kunnen worden door een deel van de Beeldende Kunst reserve aan te spreken. De stimuleringsgelden kunnen ingezet worden voor ondersteuning van initiatieven die de visie van de gemeente versterken en tot uitdrukking brengen. Community arts (kunst in de wijken) kan bijvoorbeeld een krachtig instrument zijn om maatschappelijke participatie te stimuleren. Daarnaast beschikt Nieuwegein over een inwonerspanel; dit zal worden ingezet om de cultuurvisie (tussentijds) op onderdelen te laten evalueren.

Media

De regionale media kunnen een effectievere rol spelen bij het uitdragen van cultuur. Tijdens het ontwikkelen van deze cultuurvisie is meermalen gebleken dat er behoefte is aan een duidelijk medium waar het culturele aanbod wordt verspreid. www.uitinnieuwegein.nl is zo'n (reeds bestaand) platform, maar dat zal op een hoger niveau getild moeten worden, om bekendheid te krijgen en effectiever te zijn. Te denken valt verder aan het publiceren van uitkalenders met alle culturele initiatieven, digitaal en in plaatselijke weekbladen. Ook zijn nieuwe ideeën aangedragen over culturele platforms, waaronder een aan de gemeente gezonden voorstel van een deelnemer. Daarnaast heeft RTV9 belangstelling getoond voor intensieve samenwerking met de cultuursector.

De nieuwe visie sluit aan bij de financiële kaders die de gemeente in het Coalitieakkoord heeft geboden voor de periode 2014 t/m 2018

De gemeente moet bezuinigen als gevolg van financiële druk op de begroting. Kunst en cultuur worden hier niet van uitgezonderd. De gemeente kiest er echter voor om gefundeerde keuzes te maken op basis van inhoud en interactie met de samenleving. Het Coalitieakkoord en de nieuwe Programmabegroting die is vastgesteld in november, bevatten de volgende financiële kaders:

- Er wordt niet verder bezuinigd op DE KOM, Stadstheater en Kunstencentrum, bibliotheek De Tweede Verdieping en de drie Nieuwegeinse erfgoedinstellingen.
- We koesteren het cultureel erfgoed en maken dit meer zichtbaar.
- De 1%-regeling beeldende kunst wordt niet meer toegepast.
- Aan de bibliotheek en MOvactor is gevraagd om binnen hun programma ruimte te vinden zodat de bibliotheekfuncties in de twee buurtpleinen behouden kunnen blijven.
- Initiatieven op het gebied van pop in Nieuwegein blijven mogelijk, maar het budget voor pop(podium)activiteiten wordt per 1 januari 2016 verlaagd met 40%. Op het budget voor amateurkunst wordt met ingang van 2016 35% bezuinigd.

De financiële keuzes zijn dus in principe al gemaakt, en de budgetten voor instellingen liggen vast. Er zijn geen additionele middelen beschikbaar om de ambities in deze visie te kunnen realiseren. Er moet worden bekeken of middelen die nu aan de instellingen ten goede komen, deels kunnen worden geoormerkt voor het behalen van de doelstellingen uit de visie. Een voorbeeld: als de gemeente en het veld een cultuurmakelaar willen aanstellen, kan een van de grote instellingen binnen zijn gelederen en exploitatie een cultuurmakelaar aanstellen. Zo dragen de middelen voor een cultuurmakelaar bij aan de visie en daarmee de gehele Nieuwegeinse samenleving.

De nieuwe visie leidt tot een nieuwe rolverdeling tussen sector en gemeente en een andere inzet van bestaande en nieuwe culturele voorzieningen

Aanbod waar de samenleving om vraagt

Vanuit de wensen om de waarde van cultuur voor de samenleving te verhogen, mag van de partijen in deze sector worden verwacht dat zij zich richten op de wensen en behoeften die leven in de samenleving, met name bij specifieke doelgroepen die niet vanzelfsprekend gebruik (kunnen) maken van deze voorzieningen. Vanuit die behoeften kan ook nieuw cultureel aanbod worden gecreëerd en gestimuleerd, niet in de vorm van infrastructuur maar met activiteiten.

Culturele voorzieningen gaan zich verder ontwikkelen

In een jonge gemeente als Nieuwegein ligt de culturele traditie nog niet vast en is de cultuursector nog volop in ontwikkeling. Er ligt een basis met het museale erfgoed in de oude kernen. Maar de cultuursector ondergaat eveneens een vernieuwingsimpuls onder invloed van maatschappelijke ontwikkelingen als digitalisering. In het recente verleden zijn fraaie voorzieningen gecreëerd zoals DE KOM, Stadstheater en Kunstencentrum en bibliotheek De Tweede Verdieping. Nieuwegein beschikt over hoogwaardige culturele voorzieningen, die worden bestierd door professionele organisaties. Samen met hen wordt gewerkt aan de realisatie van de visie.

De gemeente stelt zich meer op als facilitator

De gemeente wil vooral kunst en cultuur mogelijk maken, zonder zelf op de stoel van de culturele instellingen te gaan zitten. De gemeente ziet een faciliterende rol voor zichzelf weggelegd en sluit daarmee aan op de landelijke ontwikkeling. De gemeente stimuleert initiatieven die de visie versterken en kan ondersteuning leveren met contacten, netwerken en communicatie, niet alleen vanuit de discipline cultuur maar veel breder. Daar hoort ook vereenvoudiging van regelgeving zoals vergunningen bij. Zodoende sluit de nieuwe visie op Cultuur & Maatschappij goed aan op het Coalitieakkoord. De commissie Samenleving heeft voor de visie deze roloppvatting bevestigd.

